

**ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УКРАЇНИ І МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Збірник наукових праць

ПЕРСПЕКТИВА

Випуск 36

2021

**ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ УКРАЇНИ І МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І
НАУКИ УКРАЇНИ**

**ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Збірник наукових праць

«ПЕРСПЕКТИВА»

Випуск 36

Херсон – 2021

УДК 630

Збірник наукових праць викладачів та здобувачів вищої освіти агрономічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету "Перспектива".

Редакційна колегія

АВЕРЧЕВ О.В.	– доктор с.-г. наук, професор;
БАЗАЛІЙ В.В.	– доктор с.-г. наук, професор;
МАРКОВСЬКА О.Є.	– доктор с.-г. наук, професор;
МРИНСЬКИЙ І.М.	– кандидат с.-г. наук, доцент;
РУДІК О.Л.	– доктор с.-г. наук, доцент

У збірнику представлено 39 наукових робіт здобувачів вищої освіти першого-третього рівнів, виконаних під керівництвом викладачів університету. Їх доповіді були заслухані на тематичних секціях наукової конференції агрономічного факультету та запропоновані до друку.

Рекомендовано до друку методичною комісією агрономічного факультету (протокол № від «15» жовтня 2021 року).

Матеріали збірника призначені для фахівців у галузі «Агрономія»

Матеріали надруковані в авторській редакції.

Перспектива : збір. наук. праць ХДАЕУ. - Херсон: РВВ ХДАЕУ - 2021.
Вип. 36. – 115 с.

УДК: 632.11: 636.02

МОНІТОРИНГ РОСЛИННОГО СЕКТОРУ У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА УМОВ ЗМІН КЛІМАТУ

Березан Є. Ю. – здобувач вищої освіти першого рівня ХДАЕУ,

Нікітенко М. П., асистент ХДАЕУ, науковий керівник

Постановка проблеми. Процес зміни клімату є основною проблемою, яка загрожує майбутньому не лише людства, але і всього живого. Зміна температури, кількості опадів та рівня моря істотно впливає на життя людини. Ефект від глобального потепління буде особливо значним у прибережних районах. Деякі просто зникнуть. Ерозія ґрунтів значно посилиться, у прибережних районах частіше відбуватимуться повені та селеві зрізи, а кількість збиткових заболочених територій зростатиме. Потреба в зрошенні в сільському господарстві зросте, зміниться продуктивність та якість продукції, що в свою чергу вплине на тваринництво. Спека і посуха стають дедалі катаклізмів, і багато інших екстремальних погодних явищ часто відбуваються в незвичні сезони та невластивих для них районах. Це також пов'язано зі зміною клімату, що безпосередньо впливає на рослинництво.

Виклад основного матеріалу досліджень. Сьогодні існує великий інтерес до вивчення антропогенного впливу змін клімату та глобального потепління. Основна увага приділяється поточним наслідкам зміни клімату на різноманіття живої природи.

Зміни кліматичних параметрів, функцій рослин та розподілу, призводять до підвищення концентрації CO₂, підвищення глобальних температур, зміни кількості опадів та зміни характеру екстремальних погодних явищ.

Майже всі райони, де в Україні вирощують сільськогосподарські культури, знаходяться в зоні ризику. Агровиробникам повинні знати, що глобальні зміни клімату збільшують ці ризики. Щороку впроваджують практичні заходи для адаптації до довгострокових змін клімату та об'єктивно оцінювати погодні умови, з метою зменшення короткострокових ризиків.

З огляду на те, що окремі рослини, як і види, можуть успішно завершити свій життєвий цикл і функціонувати фізіологічно лише за певних умов середовища, зміна клімату має значний вплив на рослини від індивідуального рівня до рівня екосистеми або біому.

Вище наведені зміни проводять до перетворення погодних умов за певної території, зими стають м'якші та пізніші, а літо вологим. Весна приходить дуже повільно і триває до середини червня, а осінь може тривати до грудня-січня. Настання весни робить акцент на підготовці сільськогосподарської техніки та польових роботах, що вимагає визначення оптимальних строків сівби для ранньовесняних культур. Зниження температури повітря в літні місяці збільшує час

дозрівання теплолюбних рослин. Як результат, термін дозрівання продукту та продукту переноситься щороку.

Клімат Півдня України це природне джерело, яке допомагає активному розвитку сільського господарства, але фактична річна погода часом буває досить несприятливою.

Вплив зміни клімату на сільське господарство є складним і суперечливим. Зміна клімату також може мати деякі позитивні наслідки. Потепління від 2°C до 2,5°C, ймовірно, збільшить урожайність багатьох рослин у нашому регіоні. За винятком цього підвищення температури, продуктивність рівня врожайності знижується. В даний час підвищення температури в Херсоні вже становить 1-2°C, швидке і надмірне накопичення тепла скорочує вегетаційний період, що сприяє ранньому дозріванню різних рослин і може призвести до зниження врожайності.

Аналізуючи температурні дані надані метеорологічною станцією, яка знаходиться в місті Херсон за географічними координатами широта 46.63 та довгота 32.57, висота над рівнем моря складає 54 м., можна з впевненістю сказати, що спостерігається тенденція до збільшення температури повітря, а це, в свою чергу, впливає на кількість опадів та рівень вологи в ґрунті. Саме на ці агрометеорологічні показники звертають увагу, при визначенні сільськогосподарських культур для вирощуванні на певній території.

Враховуючи новостворені природні умови за яких стрімке зростання теплових ресурсів та майже незмінна кількість опадів, як річних так і весняно-літнього періоду, призводить до зменшення посівної площі сільськогосподарських культур. За даними статистичного щорічника Херсонської області на рис.1 графічно представлено кількість посівних площ (тис.га) зайнятих сільськогосподарськими культурами по Херсонській області за період останнього десятиріччя.

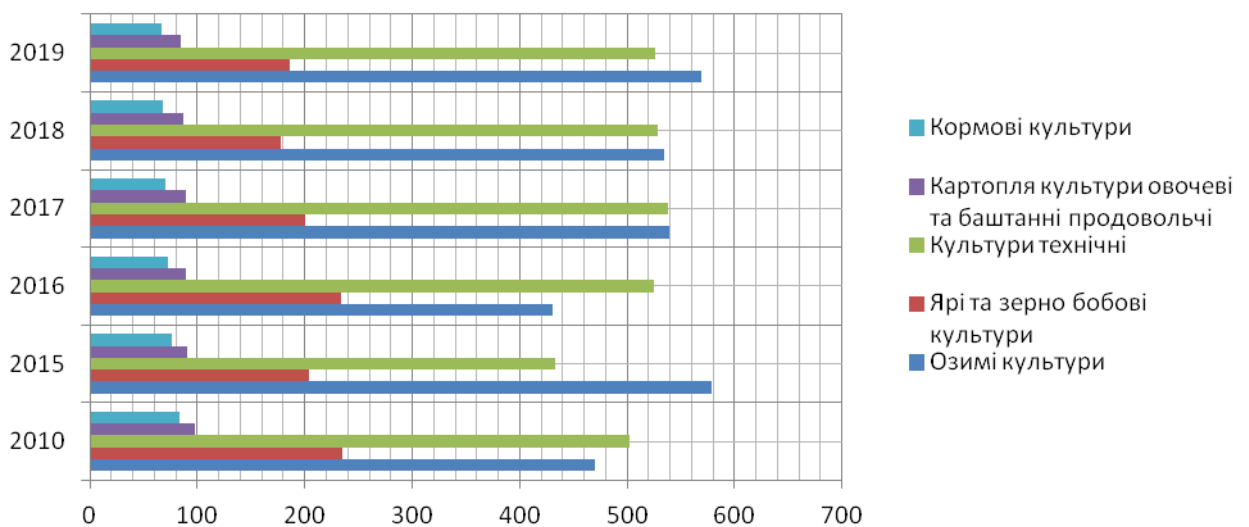

Рис. 1 – Посівні площі сільськогосподарських культур у Херсонській області за період з 2010 по 2019 роки.

Збільшення температур є однією із причин суттєвого коливання посівних площ, яке відбувається в різних регіонах. Тож за наявності достатньої кількості опадів, сільське господарство регіону може отримати невеликий приріст врожаю озимих культур.

Крім того, зі зміною клімату посилюється ерозія ґрунту, зсуви становляться частішими, кількість збиткових територій також може збільшитися через спекотну погоду також зростає кількість шкідників і мишей, та стрімко поширюється розвиток різних хвороб.

На Півдні України ділянки з обмеженими джерелами тепла для вирощування теплолюбних культур (кукурудза, соя, просо) майже відсутні. У той же час швидке і надмірне накопичення тепла скорочує вегетаційний період, сприяє ранньому дозріванню різних культур і може призвести до неврожаю.

Веgetаційний період вирощування врожаю вже розпочався, тепер він починається раніше і триватиме довше, що допоможе збільшити врожайність сільськогосподарських культур. Високі температури та триваліший вегетаційний період в Херсонській області дозволять фермерам вирощувати два врожаю з деяких культур при зрошуванні.

Висновки. Збереження тенденцій подальшого підвищення температури для недопущення порушень рівноваги в кліматичній системі - одне з головних завдань людства. Сьогодні існує потреба зменшити викиди парникових газів та пристосуватись до змін клімату вирощуючи стійкі та адаптовані культури до створених умов. Сучасний напрям розвитку сільського господарства спрямовано на вирощування органічної продукції, яка потребує значно меншого хімічного навантаження та застосування адаптивних заходів, відповідно до новостворених природно-кліматичних умов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Выращивание озимых: ответ селекционеров SAATBAU на вызовы климата URL: <https://latifundist.com/blog/read/2662-vyrashchivanie-ozimyh-otvet-selektionerov-saatbau-na-vyzovy-klimata>
2. Куровець І. Осіння посівна. Які перспективи озимих культур в умовах зміни клімату ? URL: <http://uga.ua/meanings/osinnya-posivna-yaki-perspektivi-ozimih-kultur-v-umovah-zmini-klimatu/>
3. Божко Л.Ю. Оцінка агрокліматичних ресурсів пере зимівлі озимої пшениці в степовій зоні України в умовах зміни клімату URL: <http://umhs.org.ua/?p=951>

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЮ ЯБЛУК ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ ПЕСТИЦИДІВ ПРОТИ ЯБЛУНЕВОЇ ПЛОДОЖЕРКИ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	36
Сілецька О. В.	
Котелевич Н. В.	
ФЕРТИГАЦІЯ В СУЧАСНИХ СИСТЕМАХ ЖИВЛЕННЯ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР	42
Шевченко О.А.	
Рудік О. Л.	
СЕКЦІЯ РОСЛИННИЦТВА ТА МЕХАНІЗАЦІЇ	44
РОЗМНОЖЕННЯ ЛІНІЙНОГО МАТЕРІАЛУ, СОРТІВ, F₂, F₃	
Березан Є. Ю.	44
Василенко Н.Є.	
МОНІТОРИНГ РОСЛИННОГО СЕКТОРУ У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА УМОВ ЗМІН КЛІМАТУ	48
Березан Є. Ю.	
Нікітенко М. П.	
ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ	
Владимирова В.М.	51
Домарацький О.О.	
ОЦІНКИ ДОБОРІВ В КОЛЕКЦІЙНИХ РОЗСАДНИКАХ ОГІРКА НІЖИНСЬКОГО СОРТОТИПУ ТА ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ НАСІННИЦТВА	53
Горбик Д.В.	
Василенко Н.Є.	
Домарацький Є.О.	
МОТИВАЦІЯ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПРАЦІВНИКІВ	
Грбарчук О. М.	56
Ревтьо О.Я.	
ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ РИЦИНИ РІЗНИХ ГРУП СТИГЛОСТІ	
Єлькін Д.О.	59
Домарацький Є.О.	
ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ АРАХІСУ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	62
Князєва О.В.	
Тетерук О.В.	
ВПЛИВ ЗМІН КЛІМАТУ НА РОЗВИТОК ОЗИМИХ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	65
Ковтун Д.М.	
Нікітенко М.П.	
ВЕРТИКАЛЬНИЙ ОБРОБІТОК ҐРУНТУ ЯК СПОСІБ БОРОТЬБИ З УЩІЛЬНЕННЯМ ҐРУНТУ	69
Ковтун Д.М.	
Іванів М.О.	

ІМЕННИЙ ПОКАЗЧИК

Березан Є. Ю.	44; 48	Могилко С.О.	11; 79
Варда Т.В.	24	Мурзак Л.І.	13
Василенко Н.Є.	44; 53; 77;87	Нікітенко М. П.	48; 65; 72; 79;104
Владимирова В.М.	51	Павлюк Є.О.	15
Горбик Д.В.	53	Панич Є.В.	81
Грабарчук О. М.	56	Петях А.А.	85
Домарацький Є.О.	53; 59	Продченко І.Д.	83
Домарацький О.О.	51;81; 85; 99	Пятко А. О.	87
Дорошенко В.О.	27	Ревтьо О.Я.	56; 89; 95
Дудченко В.В.	19	Різак М.Ю.	89; 92
Єлькін Д.О.	59	Рудік О.Л.	24; 33; 42
Іванів М.О.	69; 107	Сілецька О. В.	27; 36
Керімов А.Н.	74; 97	Стельмах Т.А.	95
Князева О.В.	62	Стеценко І.І.	13;15
Ковтун Д.М.	4; 33; 65;69	Тетерук О.В.	62; 83; 92
Котарев П.Ю.	72	Турчин І.О.	17
Котелевич Н. В.	36	Угрін О.Р.	19
Ларченко В.А.	7; 74	Ференц В.Г.	97
Легуша Є.С.	77	Чермянін Г.Г.	99
Лещенко А.О.	75	Шалигін О.А.	101
Макуха О.В.	11;17; 22	Шевченко О.А.	22; 42; 104; 107
Марковська О.Є.	4;7		

Збірник наукових праць
«ПЕРСПЕКТИВА»

Випуск 36

Збірник наукових праць викладачів та здобувачів вищої освіти ХДАЕУ

Здано до набору 3.V.2021.

Підписано до друку 5.V.2021.

Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.

Гарнітура Arial. Умовн. друк. арк. 6,4

Наклад 100 примірників.